

Datum

2025-05-08

Adress

Diarienummer

GYVF-2025-1664

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss angående remiss Utbildningsdepartementet -
Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37)
STK-2025-657**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över remissen Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37).

Nämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om förbud mot vinstutdelning och andra värdeöverföringar i vissa situationer. Nämnden önskar vidare konsekvensbeskrivning över vad förslagen kan innebära för skolmarknaden i sin helhet, för såväl den kommunala skolorganisationen som för eleverna.

Nämnden ställer sig positiv till att kommunen föreslås ges möjlighet att kräva återbetalning av enskild huvudman. Nämnden ser behov av förtydligande gällande kommunens mandat att kontrollera fristående huvudmäns användning av kommunala bidrag och möjlighet till att återkräva bidrag.

Nämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att enskilda huvudmän ska inkomma med anmälan om nedläggning till kommunen i god tid. Däremot anser nämnden att den 1 november året före det läsår som nedläggningen genomförs är för sent för nämndens planering av utbud och dimensionering.

Nämnden understryker behovet av kravställning på den enskilde huvudmannen att säkerställa att dokumentation om eleven finns vid nedläggningen av skolan och att dokumentationen överlämnas till kommunen. Dokumentationskraven bör inkludera exempelvis betygskataloger, åtgärdsprogram och underlag från elevhälsan.

Nämnden bedömer att utredningens förslag innebär ökade kostnader för kommuner och därmed bör kommunerna kompenseras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över remissen Skärpta villkor för friskolesektorn (SOU 2025:37). Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beaktar i sitt yttrande de delar av utredningen som bedöms påverka nämndens verksamhetsområde och som nämnden har synpunkter på.

Övergripande synpunkter

Den offentliga finansieringen av skolväsendet i form av kommunala och statliga bidrag är avsedd att bekosta nödvändiga insatser för att alla elever ska nå så långt som möjligt i sin utbildning. Nämnden ställer sig därför positiv till utredningens förslag om förbud mot vinstutdelning och andra värdeöverföringar i vissa situationer. Nämnden önskar vidare konsekvensbeskrivning över vad förslagen kan innebära för skolmarknaden i sin helhet, för såväl den kommunala skolorganisationen som för eleverna.

6.6.4 Nedläggning av fristående skola

Nämnden ställer sig positiv till utredningens förslag om att enskilda huvudmän ska inkomma med anmälan om nedläggning till kommunen i god tid. Nämnden ställer sig också positiv till att sanktionsavgifter ska kunna utdelas om anmälan om nedläggning inte gjorts i tid. Däremot anser nämnden att den 1 november året före det läsår som nedläggningen genomförs är för sent för nämndens planering av utbud och dimensionering. För att kunna förbereda organisation, personal och lokaler inför läsåret beslutar gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar om gymnasieorganisationen i augusti året innan läsårets start. Nämnden vill framhålla att informationskravet bör gälla beslut om avveckling av specifika årskurser och program, inte enbart vid de tillfällen som hela skolenheten läggs ner.

Utifrån nämndens tidigare erfarenheter av nedläggning av fristående skolor och utifrån barns och elevers rätt till utbildning av god kvalitet, anser nämnden att förslaget bör omfatta reglering av hur en nedläggning av en fristående skola får genomföras. Nämnden understryker behovet av kravställning på den enskilde huvudmannen att säkerställa att dokumentation om eleven finns vid nedläggningen av skolan och att dokumentationen överlämnas till kommunen. Dokumentationskraven bör inkludera exempelvis betygskataloger, åtgärdsprogram och underlag från elevhälsan. När dokumentation om åtgärdsprogram, elevhälsa och betyg för genomförda kurser saknas vid överlämning till kommunal huvudman, leder det till bristande kontinuitet, längre utbildningstid för eleven och påverkar i hög grad elevernas framtid.

8.5.6 Återkrävande av kommunala bidrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig positiv till att kommunen föreslås ges möjlighet att kräva återbetalning av enskild huvudman vid felaktigt angivet antal inskrivna elever i skola, om bidrag använts till brott eller om huvudmannen helt eller delvis inte har genomfört de stödåtgärder som tilläggsbelopp beviljats för.

Att upptäcka felaktigt utbetalda bidrag är dock ett resurskrävande arbete för kommunen. En kommun har inom skolområdet ingen författningsreglerad möjlighet att kontrollera hur utbetalda bidrag används eller någon möjlighet att hålla inne en utbetalning av bidrag till en enskild huvudman som av Skolinspektionen getts tillstånd att bedriva skolverksamhet. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser därför behov av förtydligande gällande kommunens möjlighet att kontrollera fristående huvudmäns användning av kommunala bidrag och möjlighet till att återkräva bidrag. Vidare efterfrågar nämnden tydliggörande avseende fristående huvudmäns skyldighet att utlämna den information som kommunen efterfrågar för att kunna följa upp användning av medel. Nämnden ser som alternativ att Skolinspektionen i egenskap av tillsynsmyndighet ges i uppdrag att kontrollera och följa upp fristående huvudmäns användning av kommunala bidrag och vid behov antingen ålägga den fristående skolan att återbetala till kommunen eller överlämna information till hemkommunen som i sin tur driver ärendet om återkrav vidare. Skolinspektionen skulle därutöver kunna ges i uppdrag att granska huvudmannen i sin helhet och inte enbart hanteringen av enskilda elever.

Vid brott föreslår nämnden att det bör vara domstolen som ålägger den enskilde huvudmannen att återbetala bidrag till kommunen.

17.3.1 Konsekvenser för kommunerna

Utredningen bedömer att förslaget om återkrav kan leda till ökade kostnader för kommunerna, men att dessa kommer att vägas upp av de medel som återkrävs. Nämnden anser att arbetet kräver en regelbunden kontrollfunktion, det vill säga ett systematiskt arbete som kräver resurser löpande, till exempel i form av avsatt personal, medan de eventuella återkrav som hanteras är tillfälliga. Om varje hemkommun ska ansvara för att följa upp bidrag utdelade till fristående huvudmän gällande sina invånare, innebär det att kommuner beroende på resurs och kompetens, kan komma att hantera uppföljning av elever hos samma huvudman på olika sätt. Nämnden bedömer att utredningens förslag innebär ökade kostnader för kommuner och därmed bör kommunerna kompenseras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen.

Utredningen bedömer att kommunerna redan i dag är skyldiga att ha beredskap att ta emot elever vid nedläggning av fristående skolor, och dessa kostnader redan i dag är en del av kommunernas budget. Nämnden vill lyfta att detta förslag kan innebära en omfattande förändring i en skolmarknad där kommunerna kan behöva utöka sin beredskap för att ta emot elever från fristående skolor vilket innebär större kostnader än de som inkluderas i dagens budget. Det finns ett behov att en fördjupad analys av konsekvenser för kommunerna där dessa förändringar beaktas.

Ordförande

Juan-Tadeo Espitia (S)

Förvaltningsdirektör

Anneli Schwartz